

Fiche 2: Mededeling inzake Actieplan EU-strategie voor diergezondheid

1. Algemene gegevens

Voorstel: Mededeling Actieplan voor de uitvoering van de EU-strategie voor diergezondheid

Datum Commissiedocument: 10 september 2008

Nr. Commissiedocument: COM (2008) 545 definitief

Pre-lex: http://ec.europa.eu/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=en&DosId=197380

Nr. Impact-assessment Commissie: niet opgesteld

Opinie Impact-assessment Board : niet opgesteld

Behandelingstraject Raad: RWG Veterinaire experts en Chief Veterinary Officers; Aannee raadsconclusies wordt verwacht in de Landbouwwraad van december 2008.

Eerstverantwoordelijk ministerie: LNV

2. Essentie voorstel:

De mededeling geeft het Commissieplan met acties weer om het doel van de nieuwe strategie voor diergezondheid van de EU (2007-2013) te realiseren. Het plan is opgezet rond vier pijlers/ activiteitsgebieden: 1) prioriteitstelling voor EU-optreden, 2) EU-(wetgevings-)kader voor diergezondheid, 3) preventie, toezicht en crisisparaatheid en 4) wetenschap, innovatie en onderzoek.

De Commissie wil onder meer een profielbepaling en indeling van de risico's van dierziekten ontwikkelen, op basis waarvan prioriteiten voor acties worden vastgesteld. De maatregelen en middelen wil ze vooral richten op ziekten met een hoge publieke relevantie. De Commissie overweegt deze aanpak in een nieuwe EU-kaderwet voor diergezondheid op te nemen, inclusief dierenwelzijn. Ze zal onder andere de reeds ontvangen (EP-)aanbevelingen analyseren m.b.t. verantwoordelijkheden/ verplichtingen van de eigenaren van dieren zelf, prioriteitstelling qua ziekten van gezelschapsdieren, vaccinatie, dichtheid van dieren en bedrijven en andere zaken. Voorts zal ze komen met een voorstel voor een geharmoniseerd wettelijk EU-kader voor de verdeling van de verantwoordelijkheden en de kosten m.b.t. de aanpak van dierziekten. Het actieplan bevat een indicatief tijdschema voor (wetgevings-)initiatieven, met daarbij o.a. de inzet voor een groot aantal stuurgroepen, werkgroepen en task forces. Dit actieplan moet in combinatie met de EU-strategie voor diergezondheid (Com/2007) 539 d.d. 19 september 2007) worden gelezen.

3. Kondigt de Commissie acties, maatregelen of concrete wet- en regelgeving aan voor de toekomst?

Zo ja, hoe luidt dan het voorlopige Nederlandse oordeel over bevoegdheidsvaststelling, subsidiariteit en proportionaliteit en hoe schat Nederland de financiële gevolgen in?

De Commissie wil een EU-kaderwet voor diergezondheid ontwikkelen, waaraan tevens de wetgeving m.b.t. dierenwelzijn gekoppeld wordt. Uiterlijk in 2010 zal een wetgevingsvoorstel worden opgesteld. Ze zal ook komen met een voorstel voor een geharmoniseerd wettelijk EU-kader voor de verdeling van de verantwoordelijkheden en de kosten m.b.t. de aanpak van dierziekten. Inzet hierbij is om kosten door te berekenen aan de sector (bedrijfsleven). Daarbij zal ze nagaan of het schadevergoedingssysteem kan worden gebaseerd op de indeling van dierziekten in combinatie met maatregelen voor risicopreventie. De Commissie zal de mogelijkheden onderzoeken om optimaal gebruik te maken van het huidige 'veterinaire fonds' en andere EU-gerelateerde fondsen (zoals het fonds voor plattelandsontwikkeling, de structuurfondsen, het regionaal fonds, het visserijfonds, onderlinge fondsen en onderzoek) bij acties met een positieve impact op de diergezondheid, zoals investeringen in de infrastructuur van veehouderijen, opleidingen voor veehouders, advisering van veehouderijen en uitvoering van wettelijke normen. De Commissie zal bij de begrotingsherziening van 2008-2009 ook kijken naar de rol van de EU-begroting in de bevordering van de diergezondheid.

Andere voorgestelde acties en maatregelen zijn:

- Prioriteitstelling bij onderhandelingen over EU-exportvoorwaarden en oprichting van lokale EU-markttoegangsteams;
- Ontwikkeling bioveiligheidsrichtsnoeren voor de EU;
- Invoering van een breder, geïntegreerd elektronisch systeem met één databank waarin alle onderdelen van het huidige systeem op het gebied van certificering, dierenidentificatie, status diergezondheid en dierenwelzijn worden ondergebracht;
- Wetgevingsvoorstel voor elektronische identificatie runderen;
- Herziening invoerwetgeving;
- Ontwikkeling informatiesysteem voor dierziekten (ADNS- ADIS);
- Stimulering wetenschappelijke innovatie en onderzoek met beschikbaarstelling voldoende financiering via publiek-private partnerschappen;
- Herziening verordeningen betreffende onderzoeken en wijzigingen stammen voor vaccins en van bijlage 1 bij Richtlijn 2001/82/EG inzake het communautair wetboek diergeneesmiddelen.
- mogelijke aanscherping beleid voor bewaking en bestrijding antimicrobiële resistentie in zoönoseverwekkers (zoönose is een infectieziekte die kan worden overgedragen van dieren op mensen.)

Bevoegdheidsvaststelling, subsidiariteit en proportionaliteit:

Uit het actieplan van de Europese Commissie vloeien nog geen concrete voorstellen voort met betrekking tot wet- en regelgeving. De eerste indruk van Nederland over de bevoegdheidsverdeling, proportionaliteit en subsidiariteit is positief. Een belangrijk onderdeel van het actieplan is diergezondheid en de preventie en bestrijding van dierziekten. Dit is veelal een communautaire aangelegenheid. Een rechtsgrondslag kan bijvoorbeeld gevonden worden in artikel 37 EG (Gemeenschappelijk Landbouwbeleid) of artikel 152 lid 4 sub b EG (vaststellen van maatregelen op veterinair gebied). Aangezien het bij dierziekten vaak gaat om zeer besmettelijke aandoeningen (denk aan mond- en klauwzeer), is het wenselijk dat de lidstaten nauw met elkaar samenwerken om de dieren doeltreffend te kunnen beschermen. Nederland kan zich vinden in het uitgangspunt van harmonisatie van de verdeling van verantwoordelijkheden. Voorts staat Nederland positief tegenover het streven van de Commissie om de regelgeving te vereenvoudigen en te verbeteren.

Financiële gevolgen:

De Commissie zal het (standaard-)effectbeoordelingssysteem gebruiken om nieuwe wetgevingsinitiatieven op te stellen. De uitvoering van specifieke acties die in het actieplan worden aangekondigd hangt af van de uitkomsten van elke effectbeoordeling.

Met het door de Commissie voorgestane nieuwe diergezondheidsbeleid dat opteert voor prioritering qua aan te pakken dierziekten en voor de ontwikkeling van een geharmoniseerd kostendelingssysteem kunnen de problemen van het huidige financiële raamwerk mogelijk worden opgelost. Tot 2013 bestaat er een plafond voor landbouwwuitgaven, zoals in de Raad afgesproken in 2002. Dit kan voor de Gemeenschap in de praktijk problemen veroorzaken, wanneer zij haar aandeel in de gepaste kosten van epidemieën in de veebestanden onder het huidige financieringssysteem niet voor haar rekening kan nemen. Verder is er onzekerheid met betrekking tot de toekomst van het landbouwbudget na 2013, dat het zgn. *veterinary fund* omvat en waarschijnlijk gereduceerd zal worden.

Bijdragen van veehouders (in de EU) in het kader van een geharmoniseerd kostendelingssysteem verhogen mogelijk hun kosten (met name voor degenen met hogere risico's op uitbraak van dierziekten), maar zullen de totale kosten voor de maatschappij (EU) verlagen, aangezien de veehouders een toegenomen eigen belang zullen hebben om hoogrisico-gedrag te vermijden. De totale financiële gevolgen voortvloeiend uit het actieplan zijn nog niet in te schatten.

4. Nederlandse positie over de mededeling

Het Europese diergezondheidsbeleid is direct van invloed op Nederland. De verplichtingen die in EU-verband worden opgesteld zijn van invloed op de bestrijding van dierziekten in Nederland en/of bepalen in belangrijke mate de mogelijkheden bij export van dieren en producten van dieren. Daarnaast stimuleert de EU financieel programma's om dierziekten uit te roeien en vergoedt de Commissie bepaalde kosten van de bestrijding bij dierziektenuitbraken. Bij de uitbraak van MKZ (Mond- en Klauwzeer) in 2001 en de uitbraak van AI (Aviaire Influenza/vogelgriep) in 2003 heeft Nederland hiervan geprofiteerd.

Nederland kan de in de mededeling van de Commissie beoogde acties in grote mate steunen. Ze vormen een logisch vervolg op de Cie-mededeling over de EU-strategie diergezondheid (2007-2013) en de daarover reeds gevoerde discussies (in raads werkgroepen, het Advies-/raadgevend comité belanghebbenden diergezondheid en het EP). Nederland heeft bij de totstandkoming van de Commissie-mededeling over de EU-strategie een actieve rol gespeeld. Dit heeft ertoe geleid, dat de Nederlandse aandachtspunten in de aan het actieplan ten grondslag liggende Commissiestrategie herkenbaar zijn.

Nederland is onder meer voorstander van harmonisatie van de verdeling van verantwoordelijkheden en kosten van de aanpak van dierziekten, mits echter het principe van doorbelasting van de toerekenbare kosten aan het bedrijfsleven niet wordt verlaten. Het moet ook mogelijk blijven om alle toerekenbare kosten volledig door te belasten aan de sector (het bedrijfsleven). Een categorisatie van dierziekten in relatie tot de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van bestrijdingsmaatregelen en de prioriteitstelling voor EU-optreden is noodzakelijk. Criteria inzake publiek belang van dierziekten zullen bepalend moeten zijn voor de inzet van maatregelen en middelen: met name richten op ziekten met een hoge publieke relevantie. Met name voor de categorieën van dierziekten met een beperkt of geen publiek belang kan worden getracht om in EU-verband af te spreken dat betaling van bestrijdingskosten met publieke middelen door de overheid moet worden beperkt. Wanneer bij deze categorieën met beperkt of geen publiek belang het bedrijfsleven dan ook nog uitvoerder is, ontstaat de mogelijkheid dat de financiering (risico-afdekking) van de bestrijdingsmaatregelen plaats kan vinden door middel van (private) verzekering. Nederland acht het wenselijk dat deze mogelijkheid geboden wordt.

Nederland vindt het voorts van belang dat de bioveiligheidsrichtsnoeren en regelgeving m.b.t. dierenwelzijn zo worden opgesteld dat deze passen binnen de huidige WTO regels.